

Svenska bankers stöd till oljebolag i Arktis

Om granskningen

Den här granskningen är gjord i samarbete med Naturskyddsföreningen och Greenpeace och kartlägger svenska bankers finansiering av bolag som utviner och letar mer olja och gas i Arktis. Granskningen är en uppföljning av vår [rapport](#) från 2020 som undersökte bankernas stöd till bolagen åren efter att Parisavtalet slöts.

Bolagen som idag är aktiva i Arktis har identifierats genom [Global Oil & Gas Exit List](#) samt Norges Oljedirektorats [databas](#) över aktiva oljebolag i norska delen av Arktis. Även bolag som utför prospekteringsjänster i Arktis ingår i urvalet.

De fyra största bankerna i Sverige har granskats: Nordea, SEB, Handelsbanken och Swedbank. Bankernas finansiering avser nya lån till företagen och stöd vid företagens utgivning av obligationer (så kallad "underwriting") de senaste två åren (juli 2020 – juni 2022). Metoden tar inte hänsyn till löptiden på varje lån utan mäter den totala mängden pengar som flödat till bolagen under perioden. Bankernas eventuella investeringar i bolagen ingår inte i denna granskning. Den finansiella datan kommer från en kommande nordisk rapport om bankernas fossila finansiering de senaste åren och är främst inhämtade från databasen Refinitiv. Bankerna har fått möjlighet att faktakolla datan innan publicering.

Resultat

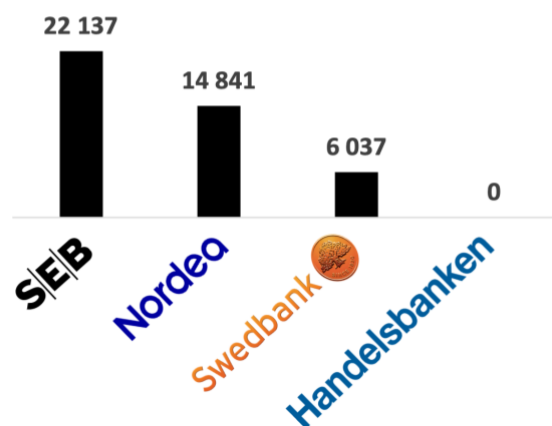
Tre av bankerna (**SEB**, **Nordea** och **Swedbank**) har tillsammans gett över 43 miljarder kronor i ny finansiering till oljebolag i Arktis de senaste två åren. Huvuddelen utgörs av nya lån och resten är stöd vid obligationsutgivning. Resultatet innebär att de fyra bankerna har ökat sitt stöd till oljebolag i Arktis med i snitt 36 procent de senaste två åren jämfört med åren innan.¹

Mest stöd har **SEB** gett med drygt 22 miljarder kronor. **Handelsbanken** har inte gett något stöd alls till bolagen under perioden, precis som i föregående granskning.

Foto: Jani Sipilä, Greenpeace

Svenska bankers stöd till oljebolag i Arktis (2020-2022, miljoner kronor)

¹ Mellan 2016 och juni 2020 finansierade bankerna oljebolagen med i snitt 15,1 miljarder kronor per år. Mellan juli 2020 och juni 2022 var finansieringen i snitt 20,5,9 miljarder per år, en ökning med 36 %.

Störst finansiellt stöd har de tre bankerna gett till norska oljebolaget Aker BP och svenska Lundin Energy, med totalt 38 miljarder kronor. Lundins verksamhet har under året sålts och ingår numera i Aker BP. **SEB** och **Nordea** har också gett sju miljarder i nya lån till norska oljebolaget Equinor.

Både Aker BP och Equinor är bland de mest aktiva oljebolagen i norska delen av Arktis. Bolagen driver på för att utvinna olja längre norrut, framför allt i det nya området *Wisting*, som är på väg att bli världens nordligaste oljefält. Det ligger mitt emellan Svalbard och Nordkap i ett område nära polarisen. Iskantszonen beskrivs av det norska polarinstitutet som "Norges lilla regnskog", på grund av dess unika biologiska mångfald, och räknas som den biologiska motorn i Arktis.² *Wisting* ligger också nära naturreservatet Björnön där några av världens största sjöfågelkolonier lever. En oljeolycka skulle kunna få förödande konsekvenser för den unika miljön och djurlivet.³

Foto: Hallvard Strøm/Norwegian Polar Institute

Naturreservatet Björnön

Tabell: Bankernas finansiering av oljebolag och prospekteringsbolag i Arktis (miljoner kronor, juli 2020 – juni 2022)

	SEB	Nordea	Swedbank	Handelsbanken
Aker BP	10 850	3 991	2 100	0
Lundin Energy	5 337	5 337	3 938	0
Equinor	3 500	3 500	0	0
DNO Norge AS	1 400	0	0	0
Sval Energi AS	1 050	1 050	0	0
TGS-Nopec	0	525	0	0
Odfjell	0	438	0	0

Även **Danske Bank** har fortsatt att finansiera oljebolag i Arktis men resultatet kommer att publiceras vid ett senare tillfälle. I granskningen ingår inte Skandia, Länsförsäkringar, Ekobanken och JAK Medlemsbank, som Fair Finance Guide normalt granskar. **Ekobanken** och **JAK Medlemsbank** har dock en strikt policy mot att finansiera fossil energi och **Skandia** och **Länsförsäkringar** har ingen utlåning till oljebolag.⁴

Oljejakt i strid med Parisavtalet

Enligt det internationella energirådet (IEA) måste all ny utvinning av olja, gas och kol omedelbart upphöra för att det ska vara möjligt att begränsa uppvärmningen i enlighet med Parisavtalets 1,5-gradersmål.⁵ De svenska bankernas fortsatta stöd till oljebolag som letar mer olja och gas i Arktis är därmed inte förenligt med Parisavtalet.

² <https://energiogklima.no/podkast/iskanten-er-norges-lille-regnskog/>

³ <https://gogel.org/Wisting-Oil-Field-and-Barents-Sea>

⁴ Däremot utesluter Skandia inte *investeringar* i oljebolag som är aktiva i södra delen av Arktis.

⁵ <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>

Utvinning i Arktis innebär även extra höga miljörisker eftersom de extrema väderförhållandena som råder där ökar risken för olyckor och gör det svårt att sätta in åtgärder för att begränsa skadorna.

Arktis drabbas också extra hårt av klimatförändringarna, eftersom uppvärmningen går snabbare vid polerna. Enligt FN:s klimatpanel IPCC ökar medeltemperaturen dubbelt, eller till och med tre gånger, så snabbt i Arktis som i övriga världen.⁶ Detta har global betydelse eftersom stigande havsnivåer orsakade av smältande isar påverkar små önationer i Stilla havet och Indiska oceanen samt kuststäder runt om i världen. Dessutom förstärker den ökande temperaturen i Arktis återkopplingsmekanismer som i sig snabbar på den globala uppvärmningen.

Luckor i bankernas riktlinjer gör fortsatt stöd möjligt

Fair Finance Guides senaste granskning av bankernas riktlinjer (juni 2022) visade att ingen av de fyra största bankerna i Sverige har en strikt policy mot att finansiera företag som utvinner olja och gas i Arktis.⁷ Strax efter att rapporten publicerades meddelade dock Handelsbanken att de bland annat stoppar all ny finansiering av bolag som utvinner olja och gas i Arktis.

Den fortsatta miljardutlåningen från SEB, Nordea och Swedbank till oljebolag i Arktis är möjlig på grund av luckor i deras hållbarhetsriktlinjer. Alla tre har restriktioner mot att *direktfinansiera* nya utvinningsprojekt, till exempel om en ny oljeplattform ska finansieras separat. Däremot säger de inte nej till att fortsätta finansiera oljebolagen som äger projekten och bedriver utvinningen, så länge som verksamheten i Arktis inte utgör en för stor del av bolagens totala verksamhet. Begränsningen är procentuell och avser hur stor andel av ett oljebolags totala intäkter som kommer från utvinning i Arktis. SEB tillåter upp till 15 procent intäkter från norska Arktis medan Nordea och Swedbank tillåter upp till 5 procent.

Andel intäkter från utvinning i Arktis som bankerna accepterar hos ett oljebolag

Handelsbanken	0%
Nordea	Max 5 %. Stopp för finansiering av bolag i norra Arktis från 2023.
SEB	Max 15 % i norska Arktis (max 5 % i övriga Arktis). Accepterar inte nya kunder i Arktis.
Swedbank	Max 5 %. Accepterar inte nya kunder i Arktis.

Problemet är att de flesta oljebolag i Arktis fortfarande letar efter nya fyndigheter och ännu inte har någon utvinning, och därmed inte heller några intäkter. Många av oljebolagen är också stora på andra geografiska platser vilket gör att det kommer ta tid innan utvinningen i Arktis utgör en större andel. Det här gör att knappt några oljebolag i Arktis bryter mot bankernas restriktioner i dag. Det är först när en mer omfattande produktion satt i gång som det kan bli aktuellt, men då är det redan för sent.

⁶ <https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/>

⁷ <https://fairfinanceguide.se/senaste-nytt/2022/seb-skraeller-i-aarets-rankning-av-bankernas-haallbarhetsloeften/>